

Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ

Національна академія наук України
Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена

**Матеріали до 4-го видання
Червоної книги України.
Тваринний світ**

ТОМ 1

КИЇВ, 2018

УДК: 502.743:592.599(477)

М 34

Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ / Серія: «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 7, Т. 1. – Київ, Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, 2018. – 442 с.

ISBN 978-966-02-8576-7 (заг.)

ISBN 978-966-02-8577-4 (Т.1)

Редакційна колегія:

Акімов І. А., чл.-кор. НАН України, директор Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена; **Харченко В. О.**, заступник директора Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена, секретар Національної комісії з питань Червоної книги України; **Костюшин В. А.**, завідувач Відділом моніторингу та охорони тваринного світу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена; **Василюк О. В.**, науковий співробітник Відділу моніторингу та охорони тваринного світу Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена.

До збірника включені відомості про знахідки у 2009–2017 роках видів тварин, занесених до Червоної книги України, а також обґрунтування для внесення нових видів, або виведення їх з Червоної книги України. В публікації представлена інформація, зібрана понад як 170 фахівцями-зоологами. Загалом подано інформацію про 29 тисяч зустрічей червонокнижних видів тварин, зроблених у 15 тисячах локалітетах.

Збірник розрахований на професійних зоологів, природоохоронців, працівників установ природно-заповідного фонду.

Рукопис рекомендовано до друку Вченою радою Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена (протокол №6 від 14.08.2018 р.).

Збір та опрацювання матеріалу здійснено за сприяння Ukrainian Nature Conservation Group.

Макет: Н. Антонова.

Фото на обкл.: М. Богомаз.

О. М. Абакумов¹,
В. З. Піцик¹,
С. М. Снігірьов^{1,2}

¹ Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, м. Одеса, 65082, Україна,
E-mail: alex.n.abakumov@gmail.com, v.z.pitsyk@gmail.com;
² Одеський центр Південного науково-дослідного інституту
морського рибного господарства та океанографії
вул. Мечникова 132, м. Одеса, 65028, Україна,
E-mail: jugniro@meta.ua; snigirev@te.net.ua

КІЛЬКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ І ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОДІЛУ КРАБІВ В ПРИБЕРЕЖНИХ ВОДАХ ОСТРОВУ ЗМІЙНИЙ ЗА ДАНИМИ СІТКОВИХ ЛОВІВ ТА ВІЗУАЛЬНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ У 2016 Р.

Майже всі види крабів що виявлені біля острова Зміїний (45°10' – 45°20' П.Ш. та 30°00' – 30°20' С.Д.) мають охоронний статус. Відповідно останнім спостереженням трав'яний краб *Carcinus aestuarii* Nordo 1847 та кам'яний краб *Eriphia verrucosa* Forskall, 1755 в прибережних водах острова відносно нечисленні; волохатий краб *Pilumnus hirtellus* (Linnaeus, 1761) є звичайним видом; мармуровий краб *Pachygrapsus marmoratus* Fabricius, 1787, краб-водолюб Ксанта пореса *Xantho poressa* (Olivier, 1792), краб-плавунець *Macropipus arcuatus* Leach, 1814 є масовими. Краби досить часто потрапляють у дослідницькі зяброві сітки під час лову риби, тому є можливість оцінити відносну чисельність цих бентосних організмів в сезонному

аспекті. Відповідно цих досліджень найбільшу кількість особин крабів у сітках відмічено у грудні. У цей період краби мігрують на більші глибини та утворюють значні скупчення у місцях лову риби. Розрахункові дані чисельності крабів на основі даних візуальних спостережень та сіткових ловів наведено у таблиці 1. Залежно від глибини та типу субстрату чисельність крабів різних видів значно коливається. Трав'яний краб та краб-плавунець зустрічаються на піску і черепашнику; кам'яний краб та краб-водолюб звичайні на каменистому субстраті, іноді зустрічаються на піску і черепашнику; волохатий краб та мармуровий краб найчастіше спостерігаються на каменистому субстраті.

Таблиця 1 – Середня чисельність крабів (екз./1 сітка довжиною 75 м/1 доба) та відносна чисельність за даними візуальних спостережень в прибережних водах острова Зміїний в 2016 р.

Вид	Середня чисельність, екз./1 сітка довжиною 75 м/1 доба									Чисельність, екз./м ² (за даними візуальних спостережень)
	Місяць									
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
<i>X. poressa</i>	12	11	23	2	2	5	12	9	23	7-23
<i>M. arcuatus</i>	1	2	1	4	4	2	8	15	29	5-12
<i>E. verrucosa</i>	1	1	2	2	3	2	2	1	2	2-3
<i>C. aestuarii</i>	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1-2
<i>P. hirtellus</i>	0	1	0	1	2	2	3	1	0	3-5
<i>P. marmoratus</i>	2	1	7	4	3	6	9	1	1	2-57
Всього	16	17	33	13	15	17	17	28	54	

Література

- Острів Зміїний: екосистема прибережних вод : монографія / В.А. Сминтина, В.І. Медінець. І.О. Сучков [та ін.]; відп. ред. В.І. Медінець; Одес. Нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. – Одеса: Астропринт, 2008. – XII. – 228 с.

2. Заключний звіт про НТР 423 «Комплексні дослідження та оцінка сучасного екологічного стану прибережної екосистеми острову Зміїний з урахуванням вимог Конвенції про захист Чорного моря» / № держреєстрації 0109U000908. Автори: Медінець В.І., Ковальова Н.В., Снігірьов С.М. та інші. Під ред. В.І. Медінця. Рукопис ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2010. – 807 с.
3. Заключний звіт про НДР №547 Провести дослідження та розробити сучасну науково-методичну основу для створення новітньої регіональної системи інтегрованого морського моніторингу (2015-2016) / Автори: Медінець В.І., Ковальова Н.В., Снігірьов С.М. та інші. Під ред. В.І. Медінця. Рукопис ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2016. – 720 с.